

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Lenky Krupíčkové a Davida Hipšra v právní věci žalobkyně: **T. R.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 10. 2023, č. j. 15 A 102/2023-41,

t a k t o :

I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost žalobkyně **se zamítá.**

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím ze dne 22. 5. 2023, č. j. 10.01-000190/23-003, žalovaná neurčila advokáta synovi žalobkyně k poskytnutí bezplatné právní služby ve věci jeho zastupování v řízení před Ústavním soudem (dále též „rozhodnutí žalované I.“). Rozhodnutím ze dne 23. 5. 2023, č. j. 10.01-000191/23-003, pak žalovaná neurčila také žalobkyni advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby ve věci jejího zastupování v řízení před Ústavním soudem (dále též „rozhodnutí žalované II.“). Obě rozhodnutí žalovaná odůvodnila tím, že žadatelé nesplnili podmínky pro ustanovení advokáta ve smyslu zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Konkrétně neprokázali včasnost jejich ústavních stížností a svých žádostí o bezplatnou právní pomoc. Dále neprokázali existenci rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon k ochraně práva poskytuje, neboť napadali rozhodnutí soudu I. stupně, které není způsobilé být předmětem ústavní stížnosti.

[2] Vůči oběma rozhodnutím žalované podala žalobkyně žalobu ke Krajskému soudu v Praze, který ji usnesením ze dne 27. 7. 2023 postoupil Městskému soudu v Praze (dále též „městský soud“). V řízení o žalobě žalobkyně požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Usnesením označeným v záhlaví městský soud

zamítl žádost žalobkyně o osvobození od soudních poplatků i její návrh na ustanovení zástupce. Dospěl k závěru, že žalobkyně jednak věrohodným způsobem nedoložila nedostatek majetkových prostředků k zaplacení soudních poplatků a dále, že je její žaloba zjevně neúspěšným návrhem. Rozhodnutí žalované I. se totiž žalobkyně vůbec netýká a v případě rozhodnutí žalované II. byla žádost podána den předtím, než Ústavní soud odmítl ústavní stížnost v dané věci. Jednalo se tak o bezdůvodné uplatňování práva podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

[3] Žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) se s usnesením městského soudu neztotožnila a podala proti němu kasační stížnost, ve které rovněž požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[4] Nejvyšší správní soud předepisuje, že v právně obdobné věci stejné stěžovatelky rozhodoval již rozsudkem ze dne 23. 2. 2022, č. j. 6 As 5/2022-78. Neshledal přitom důvod postupovat v nynějším řízení jinak.

[5] Nejvyšší správní soud nejprve ve vztahu k podmínkám řízení o kasační stížnosti připomíná, že pokud se jedná o podmínku zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost, rozšířený senát již v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: *„Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností.“* V tomto případě nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Proto stěžovatelka nebyla povinna soudní poplatek uhradit. Z citovaného usnesení rozšířeného senátu rovněž plyne, že v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí, není u Nejvyššího správního soudu vyžadováno ani povinné zastoupení advokátem.

[6] Co se týče návrhu na ustanovení zástupce, soud jej výrokem I. zamítl z následujících důvodů.

[7] Podle § 35 odst. 10 věty první před středníkem s. ř. s. *navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[8] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. *Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti (podtrženo soudem).*

[9] Nejvyšší správní soud ve své dosavadní judikatuře vymezil případy, kdy lze návrh považovat za „zjevně bezúspěšný“ podle § 36 odst. 3 s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007-72, nebo ze dne 29. 6. 2011,

pokračování

č. j. 1 As 51/2011-135). Obecně lze říci, že zjevná neúspěšnost návrhu by měla být zjistitelná bez pochyb, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo nutné provést dokazování (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005-105, č. 909/2006 Sb. NSS). V tomto ohledu lze za zjevně neúspěšný návrh považovat např. opožděně podanou žalobu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007-72).

[10] Po předběžném posouzení nyní projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že bez ohledu na majetkové poměry stěžovatelky u ní nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, neboť její návrh (kasační stížnost) zjevně nemůže být úspěšný.

[11] Městský soud napadeným usnesením zamítl žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků i její návrh na ustanovení zástupce, neboť podaná žaloba je zjevně neúspěšným návrhem. Je-li závěr městského soudu o zjevné neúspěšnosti podané žaloby správný, nemohl městský soud postupovat jinak, než zamítnout žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků i její návrh na ustanovení zástupce. V důsledku toho se pak přirozeně stává zjevně neúspěšným návrhem i samotná kasační stížnost směřující proti tomuto zamítavému usnesení.

[12] V posuzovaném případě se stěžovatelka a její syn podanými žádostmi domáhali určení advokáta, který je bude zastupovat v řízení před Ústavním soudem. Žalovaná obě rozhodnutí odůvodnila nesplněním podmínek pro ustanovení advokáta (viz výše). V případě rozhodnutí žalované I. podala žalobkyně proti tomuto rozhodnutí žalobu, ačkoliv se věc týká jejího syna, nikoliv jí samotné. Nebyla proto oprávněná k podání žaloby vůči rozhodnutí žalované I. [k tomu viz § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. V případě rozhodnutí žalované II. došlo k tomu, že Ústavní soud skončil řízení dříve, než žalovaná mohla o žádosti stěžovatelky objektivně rozhodnout (řízení bylo ukončeno den po doručení žádosti žalované). Vzhledem k této skutečnosti žalovaná logicky konstatovala, že žádost stěžovatelky představuje bezdůvodné uplatňování práva ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii, což brání vyhovět takové žádosti. Takto zjevné situace považuje i Nejvyšší správní soud za zjevně bezúspěšné uplatňování práva, a proto návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[13] Nejvyšší správní soud přešel po zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce v souladu se svou ustálenou praxí rovnou k rozhodnutí věci (srov. rozsudky ze dne 10. 2. 2022, č. j. 1 As 8/2022-21, ze dne 29. 10. 2020, č. j. 4 As 307/2020-22, ze dne 3. 6. 2020, č. j. 6 As 72/2020-21, ze dne 17. 2. 2021, č. j. 7 As 379/2020-15), neboť rozhodovat samostatně o návrhu na ustanovení zástupce by v případě stěžovatelky nebylo účelné. Takový postup by jí sice hypoteticky umožnil, aby si sama na své náklady zajistila právní zastoupení, nicméně stěžovatelce již byla v minulosti tato příležitost opakovaně poskytnuta (stěžovatelka u Nejvyššího správního soudu zahájila již více než 80 řízení) a zastoupení si přesto nezajistila, a to ani v řízeních, ve kterých bylo zastoupení povinné a stěžovatelka byla k předložení plné moci udělené advokátovi vyzývána (viz usnesení ze dne 27. 9. 2022, č. j. 8 As 165/2022-31, ze dne 17. 2. 2021, č. j. 8 Afs 10/2021-56, ze dne 21. 1. 2021, č. j. 3 Ads 323/2020-52, ze dne 16. 12. 2020, č. j. 7 Ads 294/2020-33, nebo ze dne 8. 10. 2020, č. j. 10 Ads 277/2020-53).

[14] Závěry, které Nejvyšší správní soud vyslovil v rámci posouzení návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, bez dalšího platí i pro posouzení závěrů městského soudu vyslovených v usnesení napadeném kasační stížností. Nezbyvá tedy než uzavřít, že městský soud dospěl ke správnému závěru o zjevné bezúspěšnosti podané žaloby ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. a nepochybil, pokud za této situace stěžovatelce osvobození od soudních poplatků nepřiznal a žádost zamítl. Vzhledem k tomu, že u stěžovatelky nebyl z výše uvedených důvodů naplněn předpoklad pro osvobození od soudních poplatků pro zjevnou bezúspěšnost podané žaloby, městský soud správně zamítl také její žádost o ustanovení zástupce.

[15] Na základě výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[16] Nejvyšší správní soud nepřehlédl návrh stěžovatelky na spojení projednávané věci s věcí vedenou pod sp. zn. 8 As 244/2023 týkající se L. R. S ohledem na samostatná usnesení městského soudu však k takovému postupu neshledal důvody.

[17] O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v rozhodnutí o žalobě, a to podle pravidel o náhradě nákladů řízení o žalobě samotné (§ 60 s. ř. s., tedy zásadně podle procesního úspěchu účastníků řízení o žalobě). Řízení o kasační stížnosti proti usnesení ve věci žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce je totiž „vnořeno“ do řízení o žalobě (viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. prosince 2023

Tomáš Foltas
předseda senátu